

рекомендації про права людини і біомедицину" (EST № 164), "Додатковий протокол до Конвенції про права людини і біомедицину, що стосується біомедичних досліджень" (EST № 195). Цих питань стосується також ряд резолюцій та рекомендацій Ради Європи, зокрема: Rec (84)16 – відносно повідомлення про проведення наукових досліджень, що пов'язані з рекомбінацією ДНК; Rec (92)1 – про використання ДНК у судовій системі; Rec (93)4 – про клінічні дослідження, які включають використання компонентів клітин чи плазми крові людини [4].

При вивченні студентами на практичних заняттях з медичної біології цитогенетичного методу дослідження хромосомного набору людини, а також методу дерматогліфіки, слід наголосити на важливості дотримання принципів інформованої згоди та конфіденційності при отриманні біометричних даних пацієнта [5]. Будь-яке генетичне дослідження людини повинне включати етап інформування пацієнта про його суть у зрозумілій для нього формі, а саме дослідження повинно проводитись тільки зі згоди пацієнта чи його законних опікунів. Також важливо пояснити студентам, що в жодному випадку не можна використовувати отримані дані у інших дослідженнях без їхньої згоди.

Студентам слід пояснювати, що при проведенні генодіагностики, генотерапії, ранньої діагностики спадкових хвороб може виникати ряд біоетичних проблем. Біоетичні проблеми можуть виникати також під час проведення медико-генетичного консультування, пренатальної діагностики спадкових хвороб, застосування штучного запліднення, сурогатного материнства тощо. Наукова діяльність у цих галузях вимагає дотримання відповідних етично-правових норм, медичних стандартів та правил. Обстежуючи пацієнта інструментальними методами, лікар має враховувати можливість ускладнень внаслідок виконуваних процедур. При проведенні процедури пренатальної діагностики спадкової патології слід враховувати не лише генетичні, а й морально-етичні аспекти, адже лікар-генетик у своїй діяльності має керуватися комплексом етичних та правових норм, які регулюють його відносини з особами, що звернулися за консультацією та їх близькими [1].

Таким чином, поступова імплементація біоетичних норм і правил при вивченні розділу медичної генетики у вищих медичних навчальних закладах сприяє актуалізації теоретичного матеріалу, що вивчається, підвищенню мотиваційної складової навчання та створює передумови для формування професійної компетентності майбутнього лікаря як високоморальної та гуманної людини.

Література

1. Біологія: Навч. Посібник / З.Д. Воробець, О.Ю. Чупашко, Л.М. Сергієнко та ін.; За ред. З.Д. Воробця. – К.: Знання, 2010. – 436 с.
2. Москаленко В.Ф. Біоетика: філософсько-методологічні та соціально-медичні проблеми / В.Ф. Москаленко, М.В. Попов. – Вінниця, 2005. – 218с.
3. Пустовит С.В. Глобальная биоэтика: становление теории и практики (философский анализ). – К.: Арктур-А, 2009. – 324 с.
4. Романенко О.В., Кравчук М.Г., Груша М.М. Біоетика як невід'ємна складова в організації навчального процесу при вивченні медичної паразитології / О.В. Романенко, М.Г. Кравчук, М.М. Груша // Вісник Черкаського університету. – Вип. 181. – Ч. – 3. – 2010. – С. 83-86.
5. Терешкевич Г.Т. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: Навчальний посібник / Г.Т. Терешкевич. – Львів, 2008. – 344 с.

ЗНАЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ

*М.Г. Кравчук, Т.Є. Кушнірова
м. Київ, Україна*

На сучасному етапі розвитку професійної освіти самостійна робота студента є одним із головних аспектів підготовки спеціаліста.

Самоосвіта – складний вид систематичної пізнавальної діяльності, під час якої людина сама ставить перед собою пізнавальну мету і завдання, визначає шляхи їх досягнення, контролює хід самостійної роботи з надбання знань та сама оцінює та вдосконалює результати [1,2]. Самостійна робота – це такий вид роботи, що виконується за відсутності безпосередньої участі викладача, але за його завданням і у спеціально відведений час. При цьому студенти свідомо бажають досягти поставленої у завданні мети, застосовуючи свої сили, знання, досвід.

Метою організації самостійної роботи студентів у вищому навчальному закладі є стимулювання їх пізнавальної активності, розвиток інтелектуальних здібностей та потреби в саморозвитку та самореалізації.

Організація самостійної роботи студента – одне з найбільш суттєвих завдань навчально-виховного процесу, головна умова, що необхідна для самоосвіти. Принципами самостійної роботи є: самостійність, комплексний підхід, цільове планування, особистісно-орієнтований підхід, творча спрямованість [5]. Не менш важливим в організації самостійної роботи є забезпечення об'єктивної перевірки якості підготовки студента до кожного практичного заняття та стандартизованої оцінки рівня засвоєння ним знань та вмінь.

Ефективність самостійної роботи студентів залежить від стійкої мотивації: нахилів студента, залежності професійного становлення від результатів навчання у вищому навчальному закладі та психологічного налаштування на важливість виконання завдання для професійної підготовки [3].

Умови, необхідні для ефективної самостійної роботи: оптимальне співвідношення аудиторної та самостійної роботи; методично раціональна організація роботи з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; забезпечення навчально-методичною літературою; контроль засвоєння знань, що спонукає студента якісно її виконати.

Кінцевою метою організації самостійної роботи студентів є забезпечення формування умінь і навичок самостійного навчання та вміння вдало їх застосовувати в нестандартній ситуації, виховання навичок самостійного прийняття рішень, вміння самостійного пошуку необхідної інформації [4].

Тому важливо, щоб відповідні теми самостійної позааудиторної роботи студенти отримували на початку вивчення дисципліни або її певного фрагменту. При цьому, тематика самостійної позааудиторної роботи повинна логічно кореспондуватися з темами аудиторних занять.

Методичне забезпечення позааудиторної самостійної роботи за визначеними для цього темами передбачає наявність алгоритму виконання самостійної роботи, перелік завдань в межах тематики роботи, тести для перевірки базових знань, тести для самоконтролю, індивідуальні контрольні тести, таблиці для заповнення, схеми, ситуаційні задачі, перелік тем презентацій та рефератів.

Так, зокрема, під час вивчення студентами змістового модуля "Основи екології", передбаченого чинною програмою з медичної біології для студентів – медиків, тема "Поняття про біополя, біоритми та їх медичне значення" вноситься на самостійне позааудиторне опрацювання студентом. З шкільного курсу "Біологія" студентам відоме поняття "біоритми". Його розвиток відбувається в процесі формування біологічної компетенції. Знання про біоритми потрібні кожному лікарю для оптимальної організації режиму праці та відпочинку (хроногігієна), в діагностиці (хронодіagnostика), лікуванні захворювань (хронотерапія), також вони допомагають науково обґрунтувати дозування лікарських препаратів (хронофармакологія), профілактиці (хронопрофілактика), вивченні причин захворювання (хронопатологія). В усіх галузях людської діяльності – праця, відпочинок, захворювання, лікування – ключову роль відіграє ритмічна організація процесів життєдіяльності людини.

Ситуаційні задачі вчать ставити мету, аналізувати, розв'язувати проблеми. Так, наприклад, розв'язування однієї із запропонованих задач "Співробітник однієї з авіакомпаній

останнім часом відмічає різкі коливання артеріального тиску, порушення сну, поганий апетит, підвищену втомлюваність. Вкажіть причину погіршення стану здоров'я, запропонуйте ключові аспекти програми оздоровлення організму для людей, чия професія пов'язана з: а) трансконтинентальними перельотами, що супроводжуються зміною часового поясу; б) роботою в нічні години" дозволяє студенту реалізувати набуті знання з даної теми та дає можливість формувати клінічне мислення, що вкрай необхідне для майбутньої професійної діяльності.

Організація самостійної роботи студента повинна передбачити зворотній зв'язок та можливість корекції навчальної діяльності студента, наприклад, через консультативну діяльність викладача.

Індивідуальні особливості та можливості розвитку творчої ініціативи студента передбачає інший вид діяльності – написання рефератів з відповідної тематики.

В значній мірі, студенти набувають професійний досвід, працюючи з монографіями, науковими статтями. Такий вид самостійної роботи направлений на поглиблення теоретичних знань, набування досвіду аналізу наукової праці, що закладає підґрунтя для формування навичок наукової роботи.

Таким чином, основою організації самостійної роботи студентів є цілеспрямоване створення психолого-педагогічних умов розвитку активності, відповідальності, творчої ініціативи.

Література

1. Бавикіна Н.Ю. Самостійна робота студентів як умова ефективності навчального процесу у ВНЗ / Н.Ю.Бавикіна, О.П.Савченко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі. – 2009. - № 1. – С. 17 – 21.
2. Балицька Т.В. Психолого-педагогічні та методичні умови організації самостійної роботи студентів у світлі Болонського процесу / Т.В.Балицька // Освіта Донбасу. - 2007. - № 1. – С. 9 – 15.
3. Бойко Я. Організація самостійної роботи студентів у вищих педагогічних навчальних закладах./ Я.Бойко // Рідна школа. - № 10. – С.19 – 23.
4. Козаков В.А. Самостоятельная работа студентов и ее информационное методическое обеспечение: Учебное пособие / В.А.Козаков. – К.: Вища школа, 1990. – 112 с.
5. Чуб В.Е. Моделирование самостоятельной работы студентов в образовательном учреждении / В.Е. Чуб // Инновации в образовании. - 2011 - № 5. - С. 59.

СИСТЕМНО-ДЕЯТЕЛЬНОСТНЫЙ ПОДХОД К ОРГАНИЗАЦИИ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

*Л.И. Краева, И.Ю. Краева
г. Сыктывкар, Россия*

Одной из основных проблем, стоящих перед педагогическими коллективами высшего педагогического образования в период его модернизации, является внедрение в учебный процесс современных технологий, способствующих становлению личности студента; развитию его профессиональной компетентности, нравственности; активизирующих его познавательную деятельность, творческий потенциал, практическую самореализацию. Решению данного вопроса способствует системно-деятельностный подход в педагогической подготовке студентов. Он является концептуальной основой стандарта второго поколения, который нацелен на развитие личности, на формирование субъектной позиции, гражданской идентичности.

В связи с переходом системы общего образования на ФГОС второго поколения особую актуальность приобрел системно-деятельностный подход.

Понятие системно-деятельностного подхода было обосновано и введено в научный оборот в 1985г. российскими психологами и, прежде всего, А.Г. Асмоловым. Тем самым была сделана попытка снять оппозицию внутри отечественной психологической науки